

VRIENDENLOTERIJ EN
HET CONCERTGEBOUW

Het concert dat u vandaag bezoekt is onderdeel van de VriendenLoterij ZomerConcerten; een divers programma, van klassiek tot pop en jazz, in een zomerse en informele sfeer. Deelnemers van de VriendenLoterij krijgen met hun VIP-KAART 50% korting op concertkaarten voor de VriendenLoterij ZomerConcerten en kunnen met voorrang bestellen. Het Concertgebouw en de VriendenLoterij wensen u een geweldig ZomerConcert!

© Eduardus Lee

luister
relax
geniet

classicnl
non-stop de mooiste
klassieke muziek voor iedereen
app | kabel | classic.nl

VRIENDENLOTERIJ
ZOMER
CONCERTEN

Donderdag 29 augustus 2024
Grote Zaal 20.00 uur

Gustav Mahler Jugendorchester
Ingo Metzmacher, dirigent

Richard Wagner 1813-1883
uit 'Parsifal', WWV 111 (1877)
Vorspiel
Karfreitagszauber

PAUZE

Anton Bruckner 1824-1896
Symfonie nr. 3 in d (eerste versie, 1873)
Mehr langsam, Misterioso
Adagio: Bewegt, quasi Andante
Ziemlich schnell
Allegro

Erste Bank en Vienna Insurance Group zijn de hoofdsponsors van het Gustav Mahler Jugendorchester.

ZOMERCONCERTEN.NL

HET
CONCERT
GEBOUW

TOELICHTING

Sinds Richard Wagner in de negentiende eeuw de muzikale wereld flink opschudde met zijn grote 'Gesamtkunswerke' heeft hij de gemoederen flink beziggehouden. Bewonderaars bejubelen de indrukwekkende, symbolische en revolutionaire muzikale taal die Wagner sprak, anderen vegen de vloer aan met zijn in hun ogen onverteerbare Germaanse kost. Wagners laatste muziekdrama zou *Parsifal* worden: een 'gewijd festivaldrama' doorspekt met christelijke symboliek. In het Vorspiel spelen drie christelijke deugden een rol: geloof, hoop en liefde. We horen al verschillende motieven die in de opera zullen terugkeren. Karfreitagszauber – uit de laatste akte – is een van de meest vredige en lieflijke stukken uit het drama. Na alle verwickelingen is dit een bijzonder fraai rustpunt, waarin Parsifal mediterend het ontkiemende lentelandschap om hem heen beschouwt.

Bruckners 'Wagnersymfonie'

Een van de Wagnerfans die in 1882 *Parsifal* beluisterde was Anton Bruckner, de Oostenrijkse componist die dit jaar in het zonnetje staat omdat hij twee eeuwen geleden werd geboren. Bruckner beschouwde Wagner als de 'Meister aller Meister'. Negen jaar eerder had hij zijn idool ook al ontmoet en had hij hem eerbiedig gevraagd of hij zijn kersverse *Derde symfonie in d* aan hem mocht opdragen. Wagner stemde toe: waarschijnlijk was hij ingenomen met de 'Wagnercitaten' die Bruckner aanvankelijk in de symfonie had opgenomen, maar later weer verwijderde. De 'Wagnersymfonie' werd een hoofdlijn-dossier voor Bruckner. Aanvankelijk wilde de

Wiener Philharmoniker de symfonie – die in eerste instantie 2056(!) maten telde – niet eens bij een repetitie doorspelen. Pas nadat Bruckner verschillende veranderingen had aangebracht, ontfermde het orkest zich over deze tweede versie. De première op 16 december 1877 werd een debacle: toen de laatste maten van de symfonie klonken was er maar een klein groepje jongeren dat klapte; de rest van het publiek was weg, of was aan het lachen en sissen. De bekendste kritiek kwam van de beruchte Weense criticus (en Wagner-hater) Eduard Hanslick die toegaf dat hij niets van het gigantische stuk had begrepen, maar wel hoorde hoe in de symfonie 'Beethovens *Negende* vriendschap sloot met Wagners *Walküre* en uiteindelijk onder de hoeven van haar paarden komt'. De première van een 'Dritte Fassung' op 21 december 1890 werd uiteindelijk wel een succes. In het eerste deel, waarvan het begin inderdaad doet denken aan dat van Beethovens *Negende*, wordt het eerste thema bepaald door een pregnant trompetmotief. Een lyrisch tweede gegeven in de alten wordt gevolgd door een koraalthema. Ook in het breed opgezette, hymneachtige tweede deel horen we meerdere thema's. Na het dansante scherzo volgt de finale, waarin een polka wordt gecombineerd met een koraalmelodie. Bruckner zou hiermee 'het contrast tussen geluk en verdriet' hebben verklankt dat hij ervoer toen hij eens langs een huis liep waaruit dansmuziek klonk, terwijl in een vlakbij gelegen kerk iemand lag opgebaard.

Dirk Luijmes

BIOGRAFIE

Het **Gustav Mahler Jugendorchester** (GMJO), opgericht in 1986 op initiatief van Claudio Abbado, behoort tot de meest toonaangevende jeugdorkesten ter wereld. Ieder jaar worden de beste Europese musici tot 26 jaar geselecteerd voor een zomertournee langs prestigieuze concertzalen en festivals. Het orkest trad op met beroemde dirigenten als Claudio Abbado en Franz Welsch-Möst, en met solisten als Martha Argerich en Frank Peter Zimmermann. Veel leden maakten de overstap naar de Europese toporkesten. Het GMJO werkt intensief samen met de Sächsische Staatskapelle Dresden en de Dresdner Philharmonie en is ambassadeur voor UNICEF Oostenrijk. Of hij nu een opera of een symfonie in goede banen leidt, werkt als festivaldirecteur of een boek schrijft: **Ingo Metzmacher** zet zich met hart en ziel in voor muziek. 'Het nieuwe geluid vertrouwd maken en het vertrouwde geluid nieuw' is een van zijn credo's. Hij was van 1997 tot 2005 algemeen muziekdirecteur van de Staatsopera van Hamburg en vervolgens chef-dirigent van De Nationale Opera in Amsterdam, en van 2007 tot 2010 chef-dirigent en artistiek directeur van het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin. Sinds 2016 is hij is artistiek directeur van de KunstFest-Spiele Herrenhausen. Metzmacher is een frequente gast bij grote orkesten als de Wiener Philharmoniker, het Cleveland Orchestra, het Gewandhausorchester Leipzig, de Wiener Symphoniker en Ensemble Modern, maar ook bij operahuizen en festivals als de Wiener Staatsoper, de Opéra national de Paris, het Teatro alla Scala in Milaan, de Salzburger Festspiele en het Festival d'Aix-en-Provence.

SUMMARY

1882 saw the premiere of *Parsifal*, Richard Wagner's final Gesamtkunstwerk, which he described as a 'sacred festival stage play' imbued with Christian symbolism. The opera opens with a Vorspiel dealing with three Christian virtues: faith, hope and love. One of the most tranquil and moving moments comes in the Karfreitagszauber (Good Friday Magic). Anton Bruckner was such a fervent Wagner fan that he dedicated his *Third Symphony in D minor*, written in 1873 (first version), to Wagner. But Bruckner's 'Wagner's Symphony' gave him nothing but grief. The Vienna Philharmonic initially refused to play the piece, and although Bruckner revised the score, the premiere in 1877 was hardly a success. The notorious Viennese critic Eduard Hanslick said at the time, it was as if 'Beethoven's *Ninth* had become friendly with Wagner's Valkyries and ended up being trampled under the hooves of their horses'. An eloquent trumpet motif sets the tone in the first movement. Then, a lyrical second subject in the violas is followed by a chorale. Several other themes grace the expansive, hymn-like second movement. The rollicking scherzo leads to a finale in which Bruckner combines a polka with a chorale melody. 'The polka represents the fun and joy in the world,' said Bruckner, and 'the chorale its sadness and pain.'

Translation: Eileen Stevens

EN VERDER...

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

STEUN ONS

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later. concertgebouw.nl/steun-ons

CONCERTTIP

do 12/09

20.15 uur
Grote Zaal

Mahler Academy Orchestra:

Symfonie nr. 5 op oude instrumenten

Als opmaat tot het Mahler Festival klinkt in september een bijzondere, authentieke uitvoering van Mahlers *Vijfde symfonie*. Het Mahler Academy Orchestra speelt op instrumenten uit de tijd dat Mahler dirigent was van de Wiener Philharmoniker. Philipp von Steinaecker dirigeert.

